[2024] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 298: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 428

ਮੁਕਤਲਾਲ

ਬਨਾਮ

ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6460)

16 ਮਈ 2024

[ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਮਹਿਤਾ, *ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਮਾਮਲਾ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ s ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਣਵੰਡੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ 14(1)।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956-s.14(1)-ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਉਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਪਤੀ ਹੋਣ ਲਈ-ਸ.14(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ: ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਣਵੰਡੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

ਫੈਸਲਾ: ਅਣਵੰਡੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਯੂ/ਐਸ. 14(1), ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਸੰਕਲਪ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਵੰਡ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਜਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ - ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਖੁਦ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਲਾਭਪਾਤਰ ਨੇ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ - ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਦੁਆਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਣਵੰਡੇ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ - ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ, ਵਿਧਵਾ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੋਰੋਲ ਵਜੋਂ

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਮੁਕੱਦਮਾ। 14(1) ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਫੈਸਲੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਖਿਅਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 17, 24-28]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਐਮ. ਸਿਵਦਾਸਨ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਏ. ਸੌਦਾਮਿਨੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2023) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1078- 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਰਾਮ ਵਿਸ਼ਾਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲਆਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ। ਅਤੇ ਅਦਰਸ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 9 ਐਸਸੀਸੀ 302; ਵਸੰਤ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਦੱਤੂ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (1987) 1 ਐਸਸੀਸੀ 160; ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ ਉਰਫ਼ ਨਾਥੀ ਦੇਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਥਰ ਐੱਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਉਰਫ਼ ਲੱਲੂ ਲਾਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐੱਲ.ਆਰ.ਐਸ. [2022] 3 ਐਸਸੀਆਰ 876: (2022) ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 643- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਣਵੰਡੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ: ਅਣਵੰਡੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ; ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ; ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਬਦਲੇ; ਵੰਡ ਲਈ ਸੂਟ; ਪੂਰਨ ਮਲਕੀਅਤ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6460

2006 ਦੇ DBSAW ਨੰਬਰ 1029 ਵਿੱਚ ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 02.11.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਜੈਨ, ਮਾਨ ਅਰੋੜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲੀਸ਼ਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜੈਨ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਬਿਸ਼ਵਜੀਤ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਤੁਲ ਝਾਅ, ਵਿਨਾਇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਮਹਿਤਾ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਤਤਕਾਲ ਅਪੀਲ ਡੀ.ਬੀ. ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲੀਡ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 2 ਨਵੰਬਰ, 2017 ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 2006 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ (ਰਿੱਟ) ਨੰ. 1029, ਜਿਸ ਤਹਿਤ 21 ਜੁਲਾਈ, 2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ: 1983 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

4. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਸਾਰਣੀ/ਵੰਸ਼-ਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ।

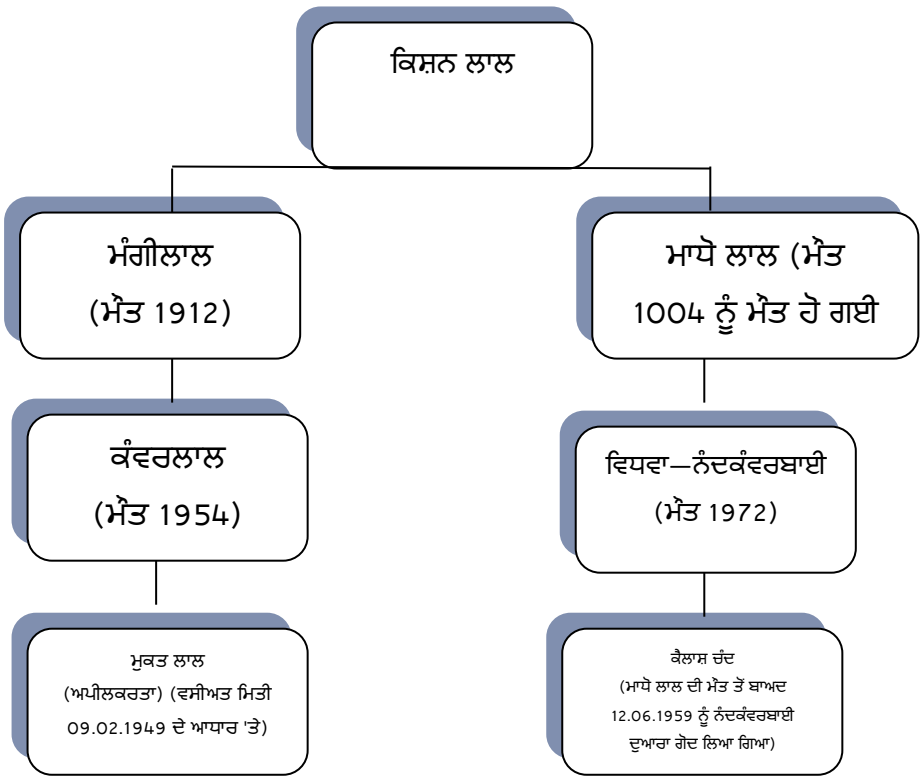

ਮੁਕਤਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਸੂਚੀ: -

ਮਿਤੀ	ਘਟਨਾ
ਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ (HUF) ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੇ ਦੋ ਸੋਰਾ, ਮੰਗਲ ਅਤੇ ਮਾਚੋ ਲਾਲ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡੀ ਗਈ।	
1912	ਮੰਗੀਲਾਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ (ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਕੰਵਰਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਚਿਆ ਗਿਆ
1929	ਮਾਧੋ ਲਾਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ (ਨਿਹਚਾ ਰਹਿਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ - ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ)
09.02.1949	ਕੰਵਰਲਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ, ਮੁਕਤ-ਲਾਲ (ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਲਿਖੀ।
1954	ਕਰਵਰਲਾਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।
ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੈੱਟ	
1958	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ 1958 ਦੇ ਨੰਦਕਰਵਾਰ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 11.
21.05.1959	1958 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰ: 11 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀ. ਨੰਦਕਰਵਾਰਬਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ
12.06.1959	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ ਇੱਥੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦੋਰੀਜਨਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲਿਆ।
12.07.1966	ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਨੇ ਮਿਤੀ 21.05.1959 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 1966 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 64 ਨੂੰ 1958 ਦੇ ਸਿਵਲ ਸੂਟ ਨੰ. 11 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।
09.02.1968	ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਨੇ 1966 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 64 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡਾ. ਨਨਕੰਵਰਬਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੁਖੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ 196 ਵਿੱਚੋਂ SB ਸਿਵਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 347 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ
1972	ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਤਾਈ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ 1973 ਵਿੱਚ
20.03.1973	ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 1968 ਦੀ ਐਸਬੀ ਸਿਵਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 347 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕਰਵਾਰਬਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਹਿਪਾਠਕਾਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸੀ।

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ	
20.06.1979	ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 53 ਦੇ ਤਹਿਤ 1979 ਦਾ ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 37 ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਲਈ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ।
14.12.1983	1979 ਦੇ ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 37 ਨੂੰ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ, ਬੂੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੈ। ਮਾਧੋ ਲਾਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਦਾ ਸਹਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।
1984	ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਨੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਕੋਟਾ ਅੱਗੇ 14.12.1983 ਦੇ 1984 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 12 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।
31.01.1986	ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਪੀਲੇਟ ਅਥਾਰਟੀ, ਕੋਟਾ ਨੇ 1984 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 12 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ 14.12.1983 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
1986	ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਨੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ, ਅਜਮੇਰ ਅੱਗੇ 1986 ਦੀ S.A 120 ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।
12.03.1992	ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ, ਅਜਮੇਰ ਨੇ 1986 ਦੇ ਐਸ.ਏ. 120 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
1993	ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਨੇ ਐਸ.ਬੀ. 12.03.1992 ਦੀ ਮਿਤੀ 12.03.1992 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ, ਅਜਮੇਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 1993 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1587
21.07.2006	ਐਲ.ਡੀ. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਐਸ.ਬੀ. 1993 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1587 ਅਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਕੋਟਾ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ, ਅਜਮੇਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।
2006	ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ 2006 ਦੀ ਡੀਬੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਪੀਲ (ਰਿੱਟ) ਨੰਬਰ 1029 ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।
02.11.2017	ਐਲ.ਡੀ. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਡੀਬੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਪੀਲ (ਰਿੱਟ) ਨੰਬਰ 1029 ਆਫ 2006 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਐਲ.ਡੀ. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਮਿਤੀ 21.07.2006.
06.02.2018	ਮੌਜੂਦਾ SLP ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਹੈ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ ਅਣਵੰਡੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ

ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ।

6. ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਤੱਥ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਮੰਗੀਲਾਲ ਅਤੇ ਮਾਧੋ ਲਾਲ। ਮਾਧੋ ਲਾਲ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ । ਮੰਗੀਲਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰਲਾਲ ਸੀ। ਮੰਗੀਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਲ 1912 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਧੋ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ 1929 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ 12 ਜੂਨ, 1959 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਮਾਧੋ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 30 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਕੰਵਰਲਾਲ ਨੇ 9 ਫਰਵਰੀ, 1949 ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੁਕਤ ਲਾਲ (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਅਣਵੰਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਵਰਲਾਲ ਦਾ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਵਰਲਲਟ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ।

7. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਰਹੂਮ ਮਾਧੋ ਲਾਲ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ 1958 ਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 11 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਾਂਝੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਕੰਵਰਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ HUF ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 21 ਮਈ 1959 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਦੇਖਭਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ।

8. ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, 21 ਮਈ, 1959 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 9 ਫਰਵਰੀ, 1968 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅੱਗੇ 1968 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 347 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਕਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਲ 1972 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਅਰਥਾਤ ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਸਿੱਖੇ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 20 ਮਾਰਚ, 1973 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਵਰਲਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਰੈਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ।

10. ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਨੇ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ 1979 ਦਾ ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 37 ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਸਹੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

11. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ 1979 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸੂਟ ਨੰਬਰ 37 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 2 ਨਵੰਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ।

12. ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਧਵਾ) 21 ਮਈ, 1959 ਦੇ 1958 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰਬਰ 11 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ। ਉਕਤ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਬਜੇ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਰਾਹਤ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਦੇਖਭਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ। ਮੰਨਿਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੇ 21 ਮਈ, 1959 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪਰ, ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਢੁਕਵੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਅਤੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(i) ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਦੀ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ "ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਚਾਰਜ" ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(ii) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, "ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ" ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਬਜੇ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਸਲ, ਕਬਜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

iii) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਟਾਈਟਲ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਨੂੰ ਖਾਰਿਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਟਵਾਰੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ [ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ (ਮੁਦਈ)] ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

iv) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਮ ਵਿਸ਼ਾਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਗਨਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ', ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ [ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ (ਮੁਦਈ)] ਨੂੰ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

v) ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੈਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਸੰਤ ਅਤੇ ਅਨਰ v. ਦੱਤੂ ਅਤੇ ਹੋਰ" ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।, ਸਾਬਕਾ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪੱਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕਲੇ ਜੀਵਿਤ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਦੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

14. ਈ-ਕਨਵਰਸੋ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਵਾਜੀਤ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਣਵੰਡੇ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਸੰਪੱਤੀ ਐਕਟ (SEC14) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਔਰਤ ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ ਉਰਫ਼ ਨਾਥੀ ਦੇਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐੱਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਿੰਦਰ ਉਰਫ਼ ਲੱਲੂ ਲਾਲ ਮ੍ਰਿਤ) ਥਰ ਐੱਲ.ਆਰ.ਐਸ.

---

1 (2004) 9 ਐਸਸੀਸੀ 302

2 (1987) 1 ਐਸਸੀਸੀ 160

3 [2022] 3 ਐਸਸੀਆਰ 876 : 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 643

ਉਸਨੇ ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ (ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਬੁਨਿਆਦੀ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

15. ਅਸੀਂ ਬਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

16. ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਵਿਦਵਤਾ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਝੂਠੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਧਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ, ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਨੂੰ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ।

17. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਧਵਾ) ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ 21 ਮਈ, 1959 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਸਨ।

18. ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਧਨਾਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਭੈਰੀ ਦੇਵੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਹਿਪਾਠਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਜਿਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

19. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:-

"14. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਭਰਮ ਭਰਿਆ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੁਕਤਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ (ਡੀ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ. ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1937 ਜਾਂ 1946 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੀ HUF ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੀ. ਤੁਲਸੰਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਕਬਜੇ ਵਾਲੇ" ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਉਸ ਦੇ ਅਸਲ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਕਿਸੇ ਦਾਅਵੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਜੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਹੈ।

15. ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪਤੀ ਧੰਨਾਲਾਲ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ 1936 ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ 1938 ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੇ ਭਰਾ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ 11.11.1935 ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਲ 1916 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਬਖਸ਼ਜੀ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ, ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣਜੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬਖਸ਼ਜੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਖੇ ਗੋਪਾਲ ਜੀ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਾਬਜ਼ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਸੀ।

16. ਹੁਣ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 1955 ਤੋਂ 1965 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚਲਾਏ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਨੋਟ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਏ-2 ਤੋਂ ਏ-11) ਭੋਂਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭੋਂਰੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਏ-13) ਤੋਂ ਇਹ ਅੱਗੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਭੋਂਰੀ ਦੇਵੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੈਪੁਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 28.03.1957 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ, ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅੱਗੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਮਿਤੀ 28.01.1959 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ "ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੋ ਉਲਟਾ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੇ 28.03.1957 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

17. ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਂਰੀ ਦੇਵੀ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਊਸ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ-54 ਤੋਂ ਇਹ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1940 ਵਿੱਚ ਭੋਂਰੀ ਦੇਵੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ 2.50 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁੰਨਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਰਦਾਨਸ਼ੀਨ ਔਰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ 1940 ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 1953 ਵਿਚ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭੈਨਰੀ ਦੇਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

1955 ਤੋਂ, ਮੁਦਈ ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਦੁਆਰਾ 1965 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਨਰੀਦੇਵੀ ਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਐਕਟ. 1953 ਵਿੱਚ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ 1956 ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਮੁਦਈ ਦੌਲਾਲਜੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ HUF ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਜੈਨ ਦੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਉਪਕਰਣ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ, ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਸੀਅਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭੈਰੀ ਦੇਵੀ ਦੁਆਰਾ ਦੌਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਰੀਨਾਰਾਇਣ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕਥਿਤ ਵਸੀਅਤ ਵੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ

ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਐਚਯੂਐਫ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਕੋ ਇਕ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭੋਨਰੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹੱਕ ਉਸ ਕੋਲ ਸੀ। 1956 ਦੇ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਲਕ ਨਾ ਕਿ ਸੀਮਤ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਸੂਟ ਕਰੋ।

20. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਵਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ 1937 ਅਤੇ 1946 ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ HUF ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਹਿ-ਭਾਗੀਦਾਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਪ੍ਰਾਪਤ" ਅਤੇ "ਐਕਵਾਇਰਡ" ਸਭ ਤੋਂ ਚੌੜੇ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਸੀਮਤ ਹਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੰਨੀ ਦੇਵੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭੋਰੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਐਚਯੂਐਫ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14(1) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸੀਮਤ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ।

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਅਸਲ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੈ। ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਟ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

22. ਰਾਮ ਵਿਸ਼ਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"16. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰਘੁਬਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [(1998) 6 ਐਸਸੀਸੀ 314] ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਕੇਵਲ ਔਰਤ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ "ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਬਕਾਏ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ" ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਕੀ ਨੂੰ 1/4 ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਵੰਡ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਧਾਰਾ 14 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

23. ਅੱਗੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਐਮ. ਸਿਵਦਾਸਨ (ਮ੍ਰਿਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਏ. ਸੈਦਾਮਿਨੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: -

"4. ਮੁਦਈ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

4 2023 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1078

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਕਿ ਸਾਮੀ ਵੈਦਿਆਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੁਕੁਮਾਰਨ ਸਾਲ 1942 ਵਿਚ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਕੁਮਾਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੁਕੁਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ (1) ਦੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਬਜ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 14 ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਮ ਵਿਸ਼ਾਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਆਰ.ਐਸ. v. ਜਗਨ ਨਾਥ (2004) 9 ਐਸਸੀਸੀ 302 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 1956 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਬਜੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਹੇਠਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

'16. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰਘੁਬਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ [(1998) 6 ਐਸਸੀਸੀ 314] ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਵਿਉਂਤ ਰਾਹੀਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੰਡ 'ਤੇ ਜਾਂ "ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਬਕਾਏ ਦੇ ਬਦਲੇ" ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਨੁਸਖ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ...'

5. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਪੱਤੀ ਸੀ, ਮਰਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਫੈਮਿਲੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਡੀਡ ਮਿਤੀ 12.03.1938 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਮੀ ਵੈਦਿਆਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਸੁਕੁਮਾਰਨ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਮੀ ਵੈਦਿਆਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਰਥਾਤ,

ਚੋਇਚੀ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਚੋਇਚੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਉਸਨੂੰ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਅਧੀਨ ਅਣਵੰਡੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਿੰਦੂ ਔਰਤ ਕੋਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਸੰਪਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਬਕਾਏ" ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਮਿਹਨਤ, ਜਾਂ ਖਰੀਦ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਨੁਸਖੇ ਦੁਆਰਾ।

25. ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਟਵਾਰੇ ਲਈ ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ 'ਤੇ ਵੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਕਾਨਾਫੂਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਨੰਦਕੰਵਰਬਾਈ ਜਾਂ ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਖੁਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਮੁਕਤ ਲਾਲ (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਨੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

26. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਨਦਕੰਵਰਬਾਈ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਧਵਾ), ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਦਕੰਵਰਬਾਈ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਟਵਾਰੇ ਲਈ ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ, ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

27. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਲੀਡ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ ਦਾ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਜਾਂ ਮੁਦਈ ਖੁਦ ਕਦੇ ਵੀ ਸੀ.

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਐਮ. ਸਿਵਦਾਸਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

28. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣੇ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ।

29. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 2 ਨਵੰਬਰ, 2017 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 21 ਜੁਲਾਈ, 2006 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

30. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 1979 ਦਾ ਮਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 37 ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

31. ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

32. ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

33. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਜ਼), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)